

28.3.2013 Večer

Stran/Termin: 11

Naslov: Nelagodje v teatru

Naklada: 25.010,00

Avtor: PETRA VIDALI

Površina/Trajanje: 486,48

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: BORUT VESELKO, TRI SESTRE, PRE_ERNOVO GLEDAL, 25.671, MATJAŽ VIŠNAR,

Nelagodje v teatru

25.671. Avtorski projekt, režija Oliver Frlić, Prešernovo gledališče Kranj, premiera 21. marca

PETRA VIDALI

Po koncu ceremonije s pobiranjem ofra in pred ceremonijo z rezanjem osebnih dokumentov se je oglasila gospa iz publike: Pa zakaj vi na odru provocirate nas v dvorani? A ne bi raje skupaj kaj naredili za rešitev sramotnega problema? Aljoša Ternovšek, vodja protokola, se je precej dobro znašel: Gospa, mi smo gledališče, in smo se odločili reči pač reševati na gledališki način, vi pa ste se prostovoljno odločili, da pridete v gledališče.

Res je. In nismo se obrnili na vratih, čeprav smo že slutili, kaj nas čaka in smo se nemalo obirali. Uniformirani igralec ni pobiral samo vstopnic, temveč tudi dokumente. Kaj bodo naredili z našimi dokazili, da smo, kar smo, jih bomo dobili nazaj, nam jih bodo preluknjali? Pa tudi, saj jih sploh ne morejo zahtevati! Tisti, ki jih niso hoteli dati, so se potem hvalili s svojo pokončno držo, drugi so bili jezni, ker so se vdali, tretji so imeli slabo vest, ker so držali fige v žepu in jim prepustili kvečjemu kako pika kartico. Proti koncu predstave je, kot smo predvideli, prišel poziv k uničenju dokumentov. Človek bi mislil, da ne bo nihče dvignil roke, ampak nekaj jih je bilo. Teatralno rezanje izkaznic torej, nakar se oglasi druga gospa iz publike: Pa saj so vam samo dokumente uničili, v enem dnevu boste dobili nove, niso vas izbrisali, žal, kot so izbrisali nas.

Spet res, in to smo ves čas vedeli. Je bil odvzem dokumentov kruta interpelacija v problem, vdor realnega v prostor simbolnega, ali pa je režiranje publike povzročilo nasprotno in iz vseh nas naredilo igralce v neki simbolni igri? Je odvzem naših identifikacij povzročil identifikacijo z izbrisanimi, solidarnost, ki jo je z odra pridigal igralec, ali pa kvečjemu skrb za lastno rit oziroma za uprizoritev lastnega nastop v predstavi? Smo se zares

spraševali, kaj smo ali bomo naredili za izbrisane, ali pa smo v prvi vrsti pripravljali svojo točko? Kako bom odgovoril(a), ko me bo igralec vprašal, kaj sem pripravljen(a) narediti, koliko denarja bom dal(a) v košaro in kako me bo pokomentiral? Uf, olajšanje, ko se je misija izognila naši vrsti, pa spet, kak smisel ima vse skup, če so se samo malo sprehodili po dvorani in nas niso vseh pripravili k dejanju, pa magari samo teatralnemu? Pa potem še en vprašaj: zakaj denarja niso dali neposredno komu od izbranih, ampak so ga poslali na Vlado RS, v sklad za povračilo odškodnin? A ni to brezvezen pljunek v morje? Ali pa mislijo, da bo vladi, katerikoli že, zaradi kuverte z gotovino po vsaki reprizi vsaj nelagodno? V bistvu so se odločili za simbolno sporočilo ene družbene nadstavbe drugi, umetnosti politiki, ne pa za poseg ene nadstavbe v bazo, čeprav je tekst govoril o tem in čeprav je to igro od vstopa v dvorano do izstopa ves čas igrala režija.

Seveda je ni igrala samo v parterju, ampak tudi na odru. Vesna Jevnikar, Darja Reichman, Miha Rodman, Vesna Slapar, Aljoša Ternovšek, Borut Veselko in Matjaž Višnar so dobro igrali in pripovedovali zgodbo izbrisane družine, jo prekinjali (dobra dramaturgija Marinke Postrak) z vdori navidezne neigre, samoizpraševanja igralcev o lastni državljanski neaktivnosti ob izbrisu, potem pa je to igro v igri moral drastično prekiniti nekdo, ki je

Je bil odvzem dokumentov vdor realnega v simbolno ali pa je režiranje publike iz vseh nas naredilo igralce v neki simbolni igri?

odigral vlogo ultranacionalističnega nestrpneža ali pa je zadonela prav taka himnika in so s puškami preganjali izbrisane in smo dobili slike iz koncentracijskih taborišč. Pretiravanje, ki hoče biti pretiravanje, da bi vzbudilo nelagodje. Ga je, seveda ga je, nelagodno je bilo gledati in poslušati takšno igro, kot je bilo nelagodno igrati svojo. Oliver Frlić je mojster nelagodja, ker mu za doseg cilja ni škoda nobenega sredstva. Kako je končal igro, v kateri smo (se) vsi igrali realnost? Tako, seveda, da je na oder postavil družino, katere zgodba se je pred tem igrala na odru. In so stali tam in mi smo obsedeli in verjetno vsi res vedeli, da je njim še neskončno bolj mučno odigrati to vlogo kot nam. In da potem ne bomo (čeprav so situacijo tako rešile, zaigrale najete punce iz publike) stopili do njih, stopili v stik z njimi.

Frlić je veljal že pred to predstavo za najglasnejšega, najbolj eksplicitnega angažiranega režiserja trenutnega slovenskega teatra. Preklet naj bo izdajalec svoje domovine! tako ali tako, ampak tudi Tri sestre lani v Kranju je zaključil tako, da je čehovljansko neznosnost, mučnost "razrešil" oziroma ilustriral in potenciral z Janševim govorom, ki ga je bilo res neznosno poslušati. Zato so ga, predvidevam, tudi povabili k temu političnemu gledališkemu projektu par excellence. Mimogrede, eden od nacionalističnih nastopov na odru je govoril tudi o sramotnem potujčenju umetniške scene. Slovenske teatre vodijo samo še tujci, pedri ali ženske, je sklenil. Zanimivo, da nam je predstavo o naših onemogočenih tujcih moral zrežirati tujec, in to v teatru, ki ga ni mogla voditi tujka.

25.671. da vsaj toliko kot o sporočilu, manipuliranju z izbrisanimi, misliti o mediju, angažiranem gledališču torej. In to je ponavadi dober znak za predstavo. Vprašanje je, kak predznak dati dejstvu, da to ni predstava, ki bi jo človek gledal več kot enkrat. Čeprav se bo glede na vsakokratno konstelacijo publike dvoranski del predstave gotovo spreminjal, bo "igra" ostala isti. Ko jo usvojiš, ne ostane nič imanentnega, kar bi se vzpostavilo vsakič znova.

Gledališka kritika

[25.671](#) da vsaj toliko kot o sporočilu, manipuliranju z izbrisanimi, misliti o mediju, angažiranem gledališču torej. (Arhiv [PG Kranj](#))